

Mondhygiene en eten en drinken

Palliatieve zorg

Beter voor elkaar

Inleiding

In de laatste levensfase zal er geen sondevoeding meer gegeven worden. Het zorgen voor een goede mondhygiëne is belangrijk. Eten en drinken is nog maar beperkt mogelijk en vraagt zorgzame aandacht.

Mondhygiëne:

Een schone mond voelt fijn en is belangrijk. Verslikken in vies speeksel vergroot de kans op longinfecties. Kijk samen of het dragen van een gebitsprothese nog prettig is. Zo niet, dan kunt u ervoor kiezen deze uit te laten.

- Als het nog mogelijk is om de tanden te poetsen, zorg dan voor een zo goed mogelijke houding om te zitten, of in halve zijligging, met een handdoek/bekkentje onder de kin. Soms kan het prettig zijn achter de patiënt te gaan staan om te poetsen. Gebruik een klein beetje water met spoelen om verslikken te voorkomen. Maak de mond daarna nog schoon met natte gaasjes. Misschien is het nodig de zorg met twee personen uit te voeren om spanning en weerstand te voorkomen.
- Zachte, niet prikkelende producten als water, NaCl oplossing of kamillethee worden het beste verdragen om de mond mee te reinigen. Soms is tijdelijk een krachtiger product nodig. Behandel de lippen met een lipverzorgingsproduct. Bied een vaselinevrij product aan als de patiënt zuurstof toegediend krijgt, om blaren te voorkomen. (Zuurstof en vet gaan niet goed samen)
- Soms kan een klein snoepje als een smintje nog lekker worden gevonden. Geef dit alleen aan als u weet dat dit veilig genoeg is.

Eten en drinken:

- Patiënten hebben vaak last van een droge mond als slikken moeizamer gaat. Daarom is het fijn als de mond af en toe nat wordt gehouden, bijvoorbeeld door het geven van kleine slokjes koud water. Ook kunt u ingevroren ijsstaafjes, ijsblokjes of eventueel een waterijsje geven, zodat hier wat vocht vanaf kan worden gezogen. Soms kan een slokje spa rood gemakkelijker worden doorgeslikt dan gewoon water.
- Als er een verhoogde kans op verslikken in dunne dranken is, zal de logopedist adviseren de dranken te verdikken. Met het verdikkingsmiddel Thicken up clear kunt u alle vloeistoffen verdikken op de gewenste dikte.. Doe eerst de gewenste hoeveelheid poeder in de beker en voeg al goed roerend met mini garde of vork, de vloeistof toe en blijf nog even roeren en laat het indikken toe. U kunt smaakjes/siroop aan water toevoegen. Ook kan het verdikkingsmiddel worden toegevoegd aan koffie, thee, sap of bouillon.
- Dikkere producten zoals yoghurt, smoothies, pap en soep zijn vaak makkelijker en veiliger om te slikken dan dunne dranken. Het wordt beter naar de slokdarm geslikt en er is minder risico dat het in de longen komt en voor problemen zorgt. Als (verdikte) dranken te vaak leiden tot verslikken kan er ook voor gekozen worden om producten te geven die stevig dik vloeibaar zijn (zoals appelmoes, vla, kwark enz). Afhappen van een lepel, geeft ook meer controle op de hoeveelheid. In dik vloeibare producten zit ook vocht. Daarbij zit er ook meer voedingswaarde in, dan in ingedikte dranken.
- Het volgen van smaak en wens van de patiënt is in deze fase belangrijker dan de hoeveelheid voeding. Soms heeft iemand nog trek in iets bekends zoals een pannenkoek, stukje vis, stampotje, een stukje zacht fruit. (Room)ijs wordt ook vaak lekker gevonden.

- Als de patiënt nog voldoende kracht heeft en voldoende alert is, zou een kleine hoeveelheid vaste voeding gegeven kunnen worden. Vraag bij twijfel om advies van een logopedist.
- De conditie en de mogelijkheden van de patiënt kunnen per dag, of zelfs per moment wisselen. Kijkt daarom naar onderstaande vragen voordat u voeding of vocht geeft om te bepalen of aan de voorwaarden voor eten/drinken voldaan kan worden. Op alle vragen moet het antwoord 'ja' zijn voor een hap aangeboden kan worden.

Patiëntvoorwaarden slikscreening

Is de patiënt volledig wakker en alert? Ja/Nee

Kan de patiënt geluid maken? Ja/Nee

Slikt de patiënt spontaan zijn speeksel weg? Ja/Nee

Zit de patiënt rechtop? (bij voorkeur in een stoel, zo nodig met steun) Ja/
Nee

Ademt de patiënt rustig? (geen rochelende ademhaling en geen borrelige stem) Ja/Nee

Verslikken/hoesten:

Verslikt de patiënt zich toch snel en moet hij hoesten, stop dan met het geven van voeding/vocht en laat de patiënt goed uithoesten, haal de restjes uit de mond, pas mondhygiëne toe en laat de patiënt nog even goed rechtop zitten of breng de patiënt in zijligging om tot rust te komen.

We hopen dat deze adviezen mogen bijdragen aan een zo comfortabel mogelijke periode.

Contact

Afdeling logopedie Ikazia Ziekenhuis Rotterdam 010-2975350

Palliatieve verpleegkundigen Ikazia Ziekenhuis Rotterdam 010- 2975070

Hieronder staan een aantal goede websites om u te informeren

- Kennisplein : <https://www.zorgvoorbeter.nl/nieuws/tanden-poetsen-ouderen>
- Gezonde mond: <https://gezondemondb.be/ouderen/dagelijkse-mondzorg-voor-kwetsbare-ouderen/>
- Alles over het gebit: <https://www.allesoverhetgebit.nl/alles-over-mondgezondheid/tips-voor-een-gezond-gebit/mondzorg-voor-ouderen/>
- Wat te doen bij verslikken: <https://www.zorgvoorbeter.nl/eten-en-drinken/verslikken>

Let op: In deze folder staat informatie die belangrijk is voor u. Heeft u moeite met de Nederlandse taal? Lees deze folder dan samen met iemand die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.

Please note: This leaflet contains information that is important for you. If you have trouble understanding the Dutch language, you should read this leaflet together with someone who can explain the information or translate it for you.

Dikkat: Bu broşür sizin için önemli bilgiler içerir. Hollandaca okumakta zorlanıyor musunuz? O zaman broşürü bilgileri sizin için çeviren ya da açıklayan biriyle okuyun.

Uwaga: Ta ulotka zawiera ważne dla Ciebie informacje. Masz trudności ze zrozumieniem języka holenderskiego? Przeczytaj tę ulotkę razem z kimś, kto przetłumaczy jej treść lub będzie w stanie wyjaśnić zawarte w niej informacje.

انتبه: هناك معلومات مهمة بالنسبة لك في هذا المنشور. هل تواجه صعوبة في اللغة الهولندية؟ اقرأ إذن هذا المنشور مع شخص آخر يترجم أو يشرح لك المعلومات.